

**بررسی چالش‌های مصوبه ممنوعیت استقرار
صنایع در شعاع ۱۲۰ کیلومتری تهران و ارائه
راهکارهای جایگزین**

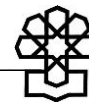
معاونت مطالعات زیربنایی

کد موضوعی: ۲۵۰
شماره مسلسل: ۱۷۷۲۱
شهریورماه ۱۴۰۰

به نام خدا

فهرست مطالب

۱.....	خلاصه مدیریتی.....
۲.....	چکیده.....
۲.....	۱. مقدمه و پیشینه قانونی.....
۱۱.....	۲. چالش‌ها و معضلات اصلی قانون فعلی.....
۱۴.....	۳. بررسی ذی‌نفعان، ذی‌نقشان و ذی‌مدخلان.....
۱۴.....	۴. نگاهی به تجربیات جهانی.....
۱۵.....	جمع‌بندی.....
۱۷.....	پیوست‌ها.....
۲۵.....	منابع و مأخذ.....

بررسی چالش‌های مصوبه ممنوعیت استقرار صنایع در شعاع ۱۲۰ کیلومتری تهران و ارائه راهکارهای جایگزین

خلاصه مدیریتی

پس از گذشت بیش از ۵ دهه از تصویب قانون ممنوعیت استقرار صنایع در شعاع ۱۲۰ کیلومتری تهران و ایجاد معافیت برای برخی از صنایع دانش‌بنیان، غذایی و کشاورزی همچنان برخی صنایع مستقر در این محدوده با چالش‌های متعددی روبه‌رو هستند. این مسئله به‌ویژه برای صنایعی که در این مناطق سکونت داشته و قصد توسعه صنعت و حتی به‌روز کردن فناوری‌های خود را دارند مشکلات متعددی را ایجاد کرده است که نهایتاً منجر به تعطیلی و راکد شدن سرمایه‌ها می‌شود. مصوبه فوق‌علی‌رغم دستاوردهای انکارناپذیر زیست‌محیطی برای شهر و استان تهران تأثیرات منفی محیط‌زیستی و اقتصادی را برای استان‌های هم‌جوار در پی داشته و همچنین موجب عدم امکان نوسازی و توسعه صنایع و در مقابل توسعه صنایع غیرقانونی و غیررسمی و در نتیجه افزایش آثار زیست‌محیطی شده است. نگاهی به سیر توسعه استان تهران طی ۵ دهه اخیر نشان می‌دهد که دغدغه اصلی تصمیم‌گیران مصوبه ممنوعیت استقرار صنایع در شعاع ۱۲۰ کیلومتری تهران جهت جلوگیری از تمرکزگرایی و رشد جمعیت در استان تهران و سوق دادن واحدهای جدید تولیدی بخش خصوصی به شهرستان‌ها کاملاً صحیح و بجا بوده است. بررسی سیر قوانین و مقررات این حوزه طی سالیان اخیر بیانگر فاصله گرفتن از نگاه آمایش سرزمین و تمرکز بر تدوین مقررات و ضوابط استقرار واحدهای تولیدی، صنعتی و معدنی است. البته آخرین ضوابط ارائه شده توسط سازمان حفاظت محیط‌زیست در سال ۱۳۹۷ در مقایسه با قوانین و مقررات پیشین جامعیت نسبتاً خوبی دارد. با وجود این، بررسی‌های دقیق‌تر نشان می‌دهد که اساساً در مورد فواصل خطی تعیین شده چه در ضوابط فوق و چه در قانون مصوب سال ۱۳۴۶ هیچ‌گونه مستند علمی تاکنون ارائه نشده و صرفاً مبتنی بر نظرات کارشناسی متخصصان محیط‌زیستی بوده است. این درحالی است که کشورهای پیشرفته غالباً تمرکز خود را بر ارزیابی‌های زیست‌محیطی و غربالگری مورد به مورد پروژه‌های صنعتی قرار می‌دهند. جهت حل این معضل لازم است اقدام‌هایی در کوتاه‌مدت و میان‌مدت انجام شود. در کوتاه‌مدت تسهیل شرایط برای صنایع مستقر در محدوده ۱۲۰ کیلومتری جهت توسعه و به‌روزرسانی تجهیزات همگام با بهبود وضعیت محیط‌زیستی و همچنین بازنگری در قانون سال ۱۳۴۶ جهت صدور مجوزهای صنایع جدید مبتنی بر سند آمایش استان تهران پیشنهاد می‌شود. در بازه میان‌مدت نیز تدوین و تصویب قانون جامع ارزیابی زیست‌محیطی جهت جایگزینی با ضوابط و مقررات استقرار پیشنهاد می‌شود.

چکیده

پس از گذشت بیش از ۵ دهه از تصویب قانون ممنوعیت استقرار صنایع در شعاع ۱۲۰ کیلومتری تهران و ایجاد معافیت برای برخی از صنایع دانش‌بنیان، غذایی و کشاورزی همچنان برخی صنایع مستقر در این محدوده با چالش‌های متعددی روبه‌رو هستند. مصوبه فوق‌علی‌رغم دستاوردهای انکارناپذیر زیست‌محیطی برای شهر و استان تهران تأثیرات منفی محیط‌زیستی و اقتصادی را برای استان‌های هم‌جوار در پی داشته و همچنین موجب عدم امکان نوسازی و توسعه صنایع و در مقابل توسعه صنایع غیرقانونی و غیررسمی و در نتیجه افزایش آثار زیست‌محیطی شده است. بررسی تجربیات جهانی نشان می‌دهد هیچ‌گونه الزام فاصله خطی در قوانین و مقررات بین‌المللی جهت کاهش آثار زیست‌محیطی وجود ندارد. در داخل کشور نیز تاکنون هیچ‌گونه مستند علمی در این باره ارائه نشده و صرفاً مبتنی بر نظرات کارشناسی متخصصان محیط‌زیستی بوده است. این در حالی است که کشورهای پیشرفته غالباً تمرکز خود را بر ارزیابی‌های زیست‌محیطی و غربالگری مورد به مورد پروژه‌های صنعتی قرار می‌دهند. برای حل این معضل لازم است اقدام‌هایی در کوتاه‌مدت و میان‌مدت صورت گیرد. در کوتاه‌مدت تسهیل شرایط برای صنایع مستقر در محدوده ۱۲۰ کیلومتری جهت توسعه و به‌روزرسانی تجهیزات همگام با بهبود وضعیت محیط‌زیستی و همچنین بازنگری در قانون سال ۱۳۴۶ جهت صدور مجوزهای صنایع جدید مبتنی بر سند آمایش استان تهران پیشنهاد می‌شود. در بازه میان‌مدت نیز تدوین و تصویب قانون جامع ارزیابی زیست‌محیطی برای جایگزینی با ضوابط و مقررات استقرار پیشنهاد می‌شود.

۱. مقدمه و پیشینه قانونی

برای بررسی دقیق و اصولی مسئله عدم استقرار صنایع در شعاع ۱۲۰ کیلومتری تهران، در ابتدا باید تاریخچه این قانون و قوانین مرتبط طی سالیان مختلف و همچنین منطبق‌ها، پیش‌زمینه‌ها، اهداف و فرایند شکل‌گیری این‌گونه قوانین در کشور بررسی شود. در جدول ۱ اهم قوانین مرتبط با این مصوبه ارائه شده است. با نگاه کلی به قوانین، مصوبات، مقررات و ضوابط مرتبط در این حوزه سه رویکرد اصلی را می‌توان در این قوانین واکاوی نمود.

۱. رویکرد اول در این حوزه رویکرد **سلبی - واکنشی** بوده است که بیشتر بر رعایت شعاع ۱۲۰ کیلومتری و الحاق برخی استثناها طی سالیان مختلف همراه بوده است. اولین و مهم‌ترین قانون مرتبط با استقرار صنایع در استان تهران که علی‌رغم تصویب قوانین متعدد همچنان به قوت خود باقی است مربوط به مصوبه هیئت وزیران مورخه ۱۳۴۶/۳/۲۰ پیرامون عدم استقرار صنایع در شعاع ۱۲۰ کیلومتری تهران است. اطلاق مصوبه سال ۱۳۴۶ بر عدم احداث هرگونه صنعت در شعاع ۱۲۰ کیلومتری شهر تهران موجب

شد که طی سال‌های بعد استثناهایی برای آن تبیین شود. از آن جمله می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

۱. مصوبه هیئت وزیران شماره ۴۰۵۸۴ مورخه ۱۳۵۳/۵/۱۹،

۲. مصوبه هیئت وزیران شماره ۵۳۴۴۰ مورخه ۱۳۶۵/۹/۸،

۳. مصوبه کمیسیون زیربنایی دولت مورخه ۳۷۰/۸/۲،

۴. مصوبه شماره ۲۳۵۸۰/ت/۳۲۵۰۲ هیئت وزیران مورخه ۱۳۸۴/۵/۱۱.

در همه موارد فوق برخی واحدهای صنعتی و صنایع مختلف از شمول این قانون مستثنا شده‌اند که بیانگر عدم جامعیت و انسجام و فقدان یک سیر تکاملی منطقی تاریخی است.

۲. رویکرد دوم تصویب قوانین مربوطه مبتنی بر **آمایش سرزمین** و مواردی نظیر جلوگیری از تمرکزگرایی و رشد جمعیت در استان تهران بوده است. این رویکرد در قوانین ابتدایی نظیر مصوبه سال ۱۳۴۶ و برنامه پنجم عمرانی کشور مصوب مجلس ۱۳۵۳ به‌طور مشهود به‌چشم می‌خورد درحالی که در قوانین و مصوبات بعدی کاملاً رنگ باخته است. این مصوبه هرچند درحال حاضر بیشتر به‌عنوان یک قانون زیست‌محیطی مرجع در استان تهران مورد استفاده قرار می‌گیرد لکن رویکرد آمایش سرزمین و جلوگیری از تمرکزگرایی و رشد جمعیت در استان تهران یکی از علل اصلی تصویب این قانون بوده است. استناد برنامه پنجم عمرانی کشور مصوب مجلس مورخه ۱۳۵۲/۳/۲۳ به همین مصوبه و تأکید بر «ایجاد کارخانجات با استفاده از روش‌های پیشرفته سرمایه‌طلب و تعداد کم کارگر در استان تهران و سوق دادن واحدهای جدید تولیدی بخش خصوصی به شهرستان‌ها» خود گواهی بر این موضوع است.

۳. رویکرد سوم را می‌توان مبتنی بر **تدوین ضوابط و مقررات استقرار صنایع** مختلف دانست که نقطه شروع آن مربوط به قانون «نحوه جلوگیری از آلودگی هوا» مصوب سال ۱۳۷۴ است. قانون «نحوه جلوگیری از آلودگی هوا» مصوب مجلس شورای اسلامی در سال ۱۳۷۴ را می‌توان نقطه عطفی در این حوزه و مبدأ تدوین ضوابط استقرار صنایع در کشور دانست. الزام به رعایت ضوابط سازمان حفاظت محیط‌زیست در ماده (۱۲) قانون «نحوه جلوگیری از آلودگی هوا» مورد تأکید قرار گرفته است. بر همین اساس در سال ۱۳۷۸ «ضوابط و معیارهای استقرار صنایع» در ۶ ماده تدوین شد و در سال ۱۳۹۰ «ضوابط و معیارهای استقرار واحدها و فعالیت‌های صنعتی و تولیدی» در ۱۲ ماده تدوین شد. علاوه بر این «ضوابط استقرار واحدهای صنایع پیشرفته و فعالیت‌های دانش‌بنیان» در سال ۱۳۹۴ تدوین شد و پس از آن «مقررات و ضوابط استقرار واحدهای تولیدی، صنعتی و معدنی» در ۱۹ ماده در سال ۱۳۹۷ مورد بازنگری قرار گرفت. به موجب ماده (۸) «مقررات و ضوابط استقرار واحدهای تولیدی، صنعتی و معدنی»: (کلیه مصوبات هیئت محترم وزیران مربوط به محدودیت استقرار صنایع در داخل شعاع‌های ممنوعه به قوت خود باقی است و این ضوابط ناقض اجرای مصوبات مذکور نمی‌باشند). بر این اساس علی‌رغم تصویب ضوابط استقرار و تعیین رده‌های هفت‌گانه صنایع در سال ۱۳۹۷، مصوبه شعاع ۱۲۰ کیلومتری شهر تهران همچنان به‌قوت خود برای بسیاری از صنایع باقی است.

جدول ۱. تاریخچه قوانین مرتبط با ضوابط استقرار مصوبه ممنوعیت استقرار صنایع

در شعاع ۱۲۰ کیلومتری تهران

عنوان	سال تصویب	متن قانون، مصوبه و ..
قانون بودجه کل کشور، درباره «ممنوعیت ایجاد تأسیسات و کارگاه‌های منافی بهداشت و آسایش در شهرها و حومه آن»	۱۳۲۸/۴/۲۳	از تاریخ تصویب این قانون ایجاد تأسیسات و کارگاه‌هایی که منافی بهداشت و موجب سلب آسایش مجاورین بود در شهرها و حومه ممنوع اعلام شده و در مورد آنچه که از قبل در شهرها و حومه موجود بوده نیز صاحبانشان موظف شدند ظرف ۶ ماه تأسیساتشان را به محل مناسبی در خارج از شهر منتقل کنند. مأموریت اجرای این قانون نیز برعهده وزارت کشور گذاشته شده بود.
مصوبه هیئت وزیران، در مورد شعاع ۱۲۰ کیلومتری تهران	۱۳۴۶/۳/۲۰	هیئت وزیران براساس گزارش وزارت اقتصاد تصویب کرد: (اصولاً ایجاد صنایع در تهران تا شعاع ۱۲۰ کیلومتری اجازه داده نمی‌شود مگر با اجازه هیئت دولت)
برنامه پنجم عمرانی کشور مصوب مجلس	۱۳۵۲/۳/۲۳	فصل پنجم این برنامه به محیط‌زیست می‌پردازد و در بخش سیاست‌ها و خط‌مشی‌های کلی محیط‌زیست در برنامه پنجم تأکید می‌کند: (در امر مبارزه با آلودگی به روش‌هایی که جنبه پیشگیری دارند و نتیجتاً مستلزم صرف هزینه کمتری می‌باشند اولویت داده خواهد شد. در این فصل به منظور عدم تمرکز اقتصادی تأکید شده محدودیت‌هایی که در زمینه احداث کارخانجات جدید در شعاع ۱۲۰ کیلومتری تهران ایجاد شده در امر سوق دادن سرمایه‌گذاری خصوصی به شهرستان‌ها مؤثر بوده است ولی لازم است توسعه کارخانجات واقع در شعاع تهران نیز محدود به مواردی شود که این کارخانجات با استفاده از روش‌های پیشرفته سرمایه‌طلب و تعداد کم کارگر اقدام به توسعه نمایند و برای سوق دادن واحدهای جدید تولیدی بخش خصوصی به شهرستان‌ها شرایط مساعد فراهم شود که یکی از آنها آماده ساختن زمین به صورت پارک‌های صنعتی مجهز به آب، برق و راه در شهرستان‌ها و واگذاری آن به قیمت ارزان و شرایط مناسب به صاحبان صنایع است.
مصوبه هیئت وزیران شماره ۴۰۵۸۴	۱۳۵۳/۵/۱۹	به پیشنهاد وزارتخانه‌های (صنایع و معادن) و (کشاورزی و منابع طبیعی) استقرار واحدهای کشت و صنعت و مجتمع‌های شیر و گوشت و صنایع غذایی در محدوده ۱۲۰ کیلومتری تهران مجاز اعلام شد.
مصوبه هیئت وزیران شماره ۵۳۴۴۰	۱۳۵۸/۷/۱۷	هیئت وزیران به پیشنهاد وزیر صنایع و معادن تصویب کرد: کارگاه‌های صنعتی که قبل از تاریخ ۲۲ بهمن ۱۳۵۷ در تهران و سایر مناطق کشور ایجاد و مشغول تولید بوده و فاقد موافقت اصولی یا پروانه تأسیس بودند مورد شناسایی قرار گرفته و برای آنها طبق مقررات پروانه لازم صادر شود.
ماده واحد شورای انقلاب (لایحه قانونی لغو محدودیت ایجاد کارخانجات و صنایع در داخل شعاع ۵۰ کیلومتری اصفهان)	۱۳۵۹/۴/۲۶	شورای انقلاب، با توجه به اینکه استانداری اصفهان تأسیس بعضی از صنایع و خدمات تولیدی را در شعاع ۵۰ کیلومتری شهر اصفهان را ضرورت حتمی اعلام کرده بود، اجازه داد تا به طور استثنا در محل‌هایی خاص تأسیسات صنعتی و تولیدی ایجاد شود.

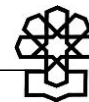
عنوان	سال تصویب	متن قانون، مصوبه و ..
مصوبه هیئت وزیران شماره ۵۳۴۴۰ در مورد شعاع ۱۲۰ کیلومتری تهران	۱۳۶۵/۹/۸	به پیشنهاد وزارت صنایع به منظور حمایت از صنایع کوچک روستایی و ایجاد اشتغال مولد برای ساکنین روستاها، احداث برخی واحدها از جمله واحدهای صنایع غذایی و کشاورزی و بسته‌بندی آنها؛ قالیبافی، پارچه‌بافی، پشم‌شویی، ابریشم‌ریسی، آسفالت، شن و ماسه، موزاییک و لوله و تیر سیمانی، در محدوده ۲۰ کیلومتری تا ۱۲۰ کیلومتری تهران و در روستاهای محدوده ۳۰ کیلومتری اصفهان مجاز اعلام شد.
مصوبه هیئت وزیران شماره ۹۴۲/ت/۱۱۹، در مورد انتقال صنایع آلوده‌کننده و مزاحم محیط‌زیست	۱۳۶۹/۳/۱۳	مقرر شد صنایع آلوده‌کننده و مزاحم محیط‌زیست شهر تهران و دامداری‌ها و مرغداری‌های داخل محدوده شهر براساس طرح‌های تفصیلی و اجرایی به خارج از محدوده شهر انتقال یابند. در همین راستا شرکت شهرک‌های صنعتی ایران مجری ایجاد شهرک‌های صنعتی برای استقرار صنایع آلوده‌کننده و مزاحم شهر تهران شد و ۷ قطعه زمین برای ایجاد شهرک‌های صنعتی و استقرار صنایع انتقالی در جاده قم، ورامین، ساوه، قزوین و گرمسار اختصاص یافت.
مصوبه کمیسیون زیربنایی دولت، درباره مجوز احداث برخی صنایع در محدوده ۱۲۰ کیلومتری تهران	۱۳۷۰/۸/۲	احداث واحدهای صنعتی مربوط به صنایع نوع «الف»، «ب» و «ج» طبقه‌بندی سازمان حفاظت محیط‌زیست داخل محدوده ۱۲۰ کیلومتری تهران مجاز اعلام شد.
قانون برنامه پنج‌ساله دوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، مصوب مجلس شورای اسلامی	۱۳۷۳/۹/۲۰	براساس تبصره «۸۲» قانون برنامه دوم توسعه، مقرر شد طرح‌ها و پروژه‌های بزرگ تولیدی و خدماتی قبل از اجرا و در مرحله انجام مطالعات امکان‌سنجی و مکانیابی براساس الگوهای مصوب شورای عالی حفاظت محیط‌زیست مورد ارزیابی قرار گیرند. همچنین انجام هرگونه فعالیت صنعتی و معدنی منوط به در نظر گرفتن اهداف توسعه پایدار در چارچوب ضوابط و استانداردهای زیست‌محیطی شد
قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا مصوب مجلس شورای اسلامی و اصلاحیه شماره ۱۶۴۰/ت/۲۵۵۵۷ هـ	۱۳۷۴/۲/۳ ۱۳۸۳/۲/۱۹	در فصل سوم این قانون، به ضرورت تدوین و تصویب ضوابط استقرار و نیز رعایت این ضوابط توسط کارخانجات و کارگاه‌ها و نیروگاه‌ها پرداخته شده است. براساس ماده (۱۲)، احداث کارخانجات و کارگاه‌های جدید و توسعه و تغییر محل و یا خط تولید کارخانجات و کارگاه‌های موجود مستلزم رعایت ضوابط و معیارهای سازمان حفاظت محیط‌زیست است. ماده (۱۳) این قانون نیز تصریح کرده بود دارندگان جواز تأسیس مذکور مکلفند محل استقرار واحدهای صنعتی و یا تولیدی خود را طبق ضوابط استقرار موضوع ماده (۱۲) این قانون تعیین کرده و صدور پروانه بهره‌برداری نیز موکول به تأیید محل استقرار با رعایت ضوابط موضوع ماده (۱۲) فوق براساس اعلام سازمان حفاظت محیط‌زیست شد. در همین حال تبصره «۱» ماده (۱۳) نیز خاطر نشان کرد احداث نیروگاه‌ها، پالایشگاه‌ها، کارخانجات پتروشیمی، کارخانجات صنایع نظامی، فرودگاه‌ها و ترمینال‌های بارگیری موکول به رعایت ضوابط و معیارهای سازمان حفاظت محیط‌زیست از لحاظ محل استقرار است

عنوان	سال تصویب	متن قانون، مصوبه و ..
		و براساس تبصره «۲» نیز، سازمان حفاظت محیط‌زیست موظف شد با مشارکت وزارتخانه‌های مذکور در این ماده ضوابط و معیارهای موضوع مواد (۱۲) و (۱۳) را تهیه و به تصویب هیئت وزیران برساند.
مصوبه ۶۴۶۷۷/ت/۱۸۵۹۱ هـ هیئت وزیران با عنوان ضوابط و معیارهای استقرار صنایع	۱۳۷۸/۱۲/۲۶ ۱۳۸۰/۳/۲۱ ۱۳۸۴/۵/۸	چهار سال بعد از تصویب قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا، به استناد تبصره «۲» ماده (۱۳) قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا، سرانجام ضوابط استقرار صنایع در ۶ ماده و چند پیوست تهیه و ابلاغ شد که در سال‌های بعد طی دو مصوبه دیگر به شماره‌های ۱۱۳۵۹/ت/۲۳۴۱۵ و نیز ۲۷۹۶۵/ت/۳۲۰۱۰ توسط هیئت وزیران اصلاح شد.
قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران	۱۳۷۹/۱/۱۷	براساس ماده (۱۰۵) قانون برنامه، تمامی طرح‌ها و پروژه‌های بزرگ تولیدی و خدماتی مکلف شدند پیش از اجرا و در مرحله انجام مطالعات امکان‌سنجی و مکانیابی، براساس ضوابط پیشنهادی شورای عالی حفاظت محیط‌زیست و مصوب هیئت وزیران مورد ارزیابی زیست‌محیطی قرار گیرند. رعایت نتایج ارزیابی توسط مجریان طرح‌ها و پروژه‌های مذکور الزامی و نظارت بر حسن اجرای این ماده برعهده سازمان برنامه و بودجه گذاشته شد. سازمان حفاظت محیط‌زیست نیز موظف شد راهکارهای عملی و اجرایی پروژه‌های عمرانی و اشتغال‌زایی در مناطق حفاظت شده را به طریقی فراهم کند که ضمن رعایت مسائل زیست‌محیطی، طرح‌های توسعه عمرانی متوقف نشود.
مصوبه شماره ۲۳۵۸۰/ت/۳۲۵۰۲ هیئت وزیران درباره شعاع ۱۲۰ کیلومتری تهران	۱۳۸۴/۵/۱۱	احداث برخی واحدهای صنعتی (تولید بتن آماده، تصفیه‌خانه‌های آب و فاضلاب، بازیافت نخاله‌های ساختمانی، نیروگاه تولید برق، کارگاه‌های موقت تولید آسفالت و شن و ماسه مرتبط با طرح‌های عمرانی) در داخل محدوده ۱۲۰ کیلومتری تهران مجاز اعلام شد.
مصوبه شماره ۱۸۵۰۸۵/ت/۴۱۰۶۱ درباره شعاع ۱۲۰ کیلومتری تهران (استان قم)	۱۳۸۱/۱۰/۱۱	در جهت حمایت از توسعه صنعتی استان قم، احداث صنایع خارج از شعاع ۷۰ کیلومتری در محور قم - تهران صرفاً در قالب شهرک‌های صنعتی مجاز شد.
مصوبه درباره شعاع ۱۲۰ کیلومتری تهران (استان مرکزی)	۱۳۸۸/۱۰/۱	احداث واحدهای صنعتی مربوط به صنایع گروه «الف»، «ب» و «ج» ضوابط استقرار صنایع غیرآلاینده در داخل شهرک‌ها و نواحی صنعتی شهرستان زرننده مجاز شد.
مصوبه شماره ۷۸۹۴۶/ت/۳۹۱۲۷ هـ هیئت وزیران با عنوان (ضوابط و معیارهای استقرار واحدها و فعالیتهای صنعتی و تولیدی)	۱۳۹۰/۴/۱۵	بعد از گذشت ۱۲ سال از مصوبه ضوابط و معیارهای استقرار صنایع و انجام دو مرحله اصلاحیه قانونی در سال ۱۳۸۰ و ۱۳۸۴ بر روی این ضوابط، هیئت وزیران این بار به پیشنهاد شماره ۱-۶۵۵۰۷ مورخ ۱/۱۱/۱۳۸۶ سازمان حفاظت محیط‌زیست و به استناد تبصره «۲» ماده (۱۳) قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا مصوب ۱۳۷۴ ضوابط استقرار صنایع را با عنوان (ضوابط و معیارهای استقرار واحدها و فعالیتهای صنعتی و تولیدی) در ۱۲ ماده تصویب کرد. با تصویب هیئت وزیران، واحدهای صنعتی و تولیدی با توجه به فرایند تولید به ۱۴ گروه (غذایی، نساجی، چرم، سلولزی، فلزی، کانی غیرفلزی،

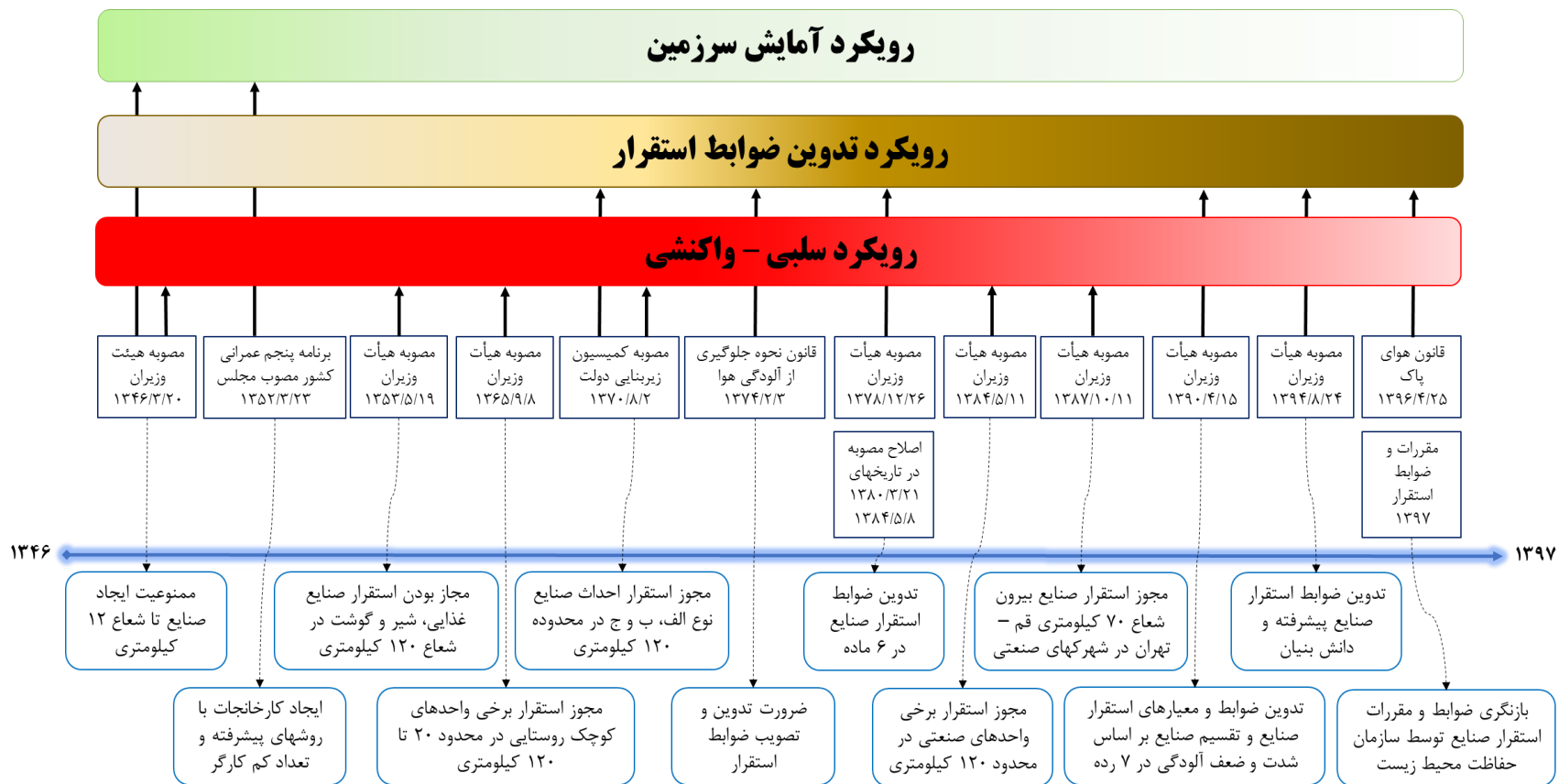
عنوان	سال تصویب	متن قانون، مصوبه و ..
		<p>شیمیایی، دارویی، برق و الکترونیک، کشاورزی، ماشین‌سازی، نوین (نانو و بیوتکنولوژی)، نفت و گاز و پتروشیمی و بازیافت) طبقه‌بندی شدند. همچنین، صنایع براساس شدت و ضعف آلودگی و دیگر مسائل زیست‌محیطی در گروه‌های ذکر شده در چهار رده ۱، (۲-۳)، (۴-۵-۶) و ۷ قرار گرفتند.</p> <p>براساس این مصوبه، واحدهای رده ۱ مجاز شدند تا در کاربری‌های صنعتی یا کارگاهی داخل شهرها و روستاها یا مکان‌های صنعتی مجاز خارج از محدوده مصوب شهری و روستایی استقرار یابند. واحدهای رده ۲ - ۳ نیز توانستند در شهرک‌ها و نواحی صنعتی و مکان‌های صنعتی، در خارج از محدوده مصوب شهرها و روستاها مشروط به رعایت فواصل از سایر کاربری‌ها استقرار یابند. همچنین مقرر شد واحدهای رده ۴ - ۵ - ۶ نیز در شهرک‌ها و نواحی صنعتی و مکان‌های صنعتی مصوب تعیین شده در خارج از حریم مصوب شهر و خارج از محدوده مصوب روستاها، مشروط به رعایت فواصل از سایر کاربری‌ها استقرار یابند. براساس این مصوبه قرار شد در مناطقی که فاقد شهرک صنعتی و ناحیه صنعتی هستند واحدهای مشمول رده‌های ۲-۳-۴ - ۵-۶ بتوانند با رعایت حداقل فواصل از مراکز و اماکن در سایر مکان‌های صنعتی تعیین شده در خارج از حریم مصوب شهر در خصوص رده‌های ۲ و ۳ خارج از محدوده شهر و روستا استقرار یابند.</p> <p>بر این اساس، استقرار واحدهای کشاورزی مشمول رده‌های ۳-۴ - ۵-۶، مشروط به رعایت فواصل در خارج از شهرک‌های صنعتی و نواحی صنعتی و یا در داخل مجتمع‌های تخصصی و مجتمع‌های تولیدی کشاورزی مجاز شد. همچنین مقرر شد محل پیشنهادی برای استقرار واحدهای رده (۷) در خارج از محدوده شهر و روستا با توجه به فرایند تولید، توپوگرافی منطقه، شرایط اقلیمی، ظرفیت قابل تحمل محیط‌زیست، جهت بادهای غالب، جهات توسعه شهری و سایر ملاحظات زیست‌محیطی، به‌صورت موردی توسط اداره کل حفاظت محیط‌زیست استان براساس دستورالعملی که توسط سازمان حفاظت محیط‌زیست صادر می‌شود مورد بررسی کارشناسی و اعلام نظر قرار گیرد.</p> <p>به موجب ماده (۱۲) این قانون مصوبه قبلی « ضوابط و استقرار صنایع به شماره » ۶۴۶۷۷ /ت/ ۱۸۵۹۱ هـ مورخ ۱۲/۲۶ / ۱۳۷۸ و اصلاحیه‌های بعدی آن به شماره‌های ۱۱۳۵۹ /ت/ ۲۳۴۱۵ هـ مورخ ۲۱ / ۳ / ۱۳۸۰ و شماره ۲۷۹۶۵ /ت/ ۳۲۰۱۰ هـ مورخ ۵ / ۸ / ۱۳۸۴ لغو شد، ولی تصویب‌نامه شماره ۳۲۷۱۹ /ت/ ۲۵۸۴۲ هـ مورخ ۱۶ / ۷ / ۱۳۸۱ درباره ممنوعیت استقرار برخی صنایع در استان‌های شمالی با اعمال اصلاحات این آیین‌نامه به قوت خود باقی ماند.</p>

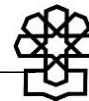
عنوان	سال تصویب	متن قانون، مصوبه و ..
مصوبه شماره هیئت وزیران، با عنوان (ضوابط استقرار واحدهای صنایع پیشرفته و دانش‌بنیان)	۱۳۹۴/۸/۲۴	به پیشنهاد مشترک وزارت صنعت، معدن و تجارت، سازمان حفاظت محیط‌زیست و معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور و به استناد اصل یکصدوسی‌وهشتم قانون اساسی، ضوابط استقرار واحدهای صنایع پیشرفته و فعالیت‌های دانش‌بنیان را در ۹ ماده تصویب کرد. صنایع مشمول این تصویب‌نامه، در ۸ رده (فناوری زیستی، فناوری نانو، اپتیک و فوتونیک، الکترونیک و کنترل و سخت‌افزارهای رایانه‌ای، فناوری اطلاعات و ارتباطات و نرم‌افزارهای کامپیوتری، تجهیزات پیشرفته آزمایشگاهی، داروهای پیشرفته و تجهیزات پزشکی) تقسیم‌بندی شده است.
قانون هوای پاک، مصوب مجلس شورای اسلامی، به پیشنهاد سازمان حفاظت محیط‌زیست، لایحه (اصلاح قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا) با عنوان قانون هوای پاک در ۴ ماده در مجلس شورای اسلامی به تصویب رسید.	۱۳۹۶/۴/۲۵	ماده (۱۱) این قانون تأکید می‌کند هرگونه احداث، توسعه، تغییر خط تولید و تغییر محل واحدهای تولیدی، صنعتی و معدنی مستلزم رعایت مقررات ابلاغی از سوی سازمان محیط‌زیست است. سازمان همچنین موظف شد حداکثر ظرف مدت یک ماه اعلام‌های درخواست جواز تأسیس و بهره‌برداری را پاسخ دهد و در صورت عدم موافقت، دلایل را به استعلام‌کننده به صورت کتبی ارائه کند و چنانچه پاسخی در مدت یادشده ندهد به منزله تأیید تلقی می‌شود. همچنین مقرر شد در هر استان کمیسیونی با عضویت یکی از معاونان استاندار با تعیین استاندار (رئیس)، مدیرکل محیط‌زیست استان (دبیر)، مدیرکل استاندارد و تحقیقات صنعتی استان، مدیرکل صنعت، معدن و تجارت استان، رئیس سازمان جهاد کشاورزی استان، مدیرکل سازمان بازرسی استان و فرماندار مربوطه تشکیل شود تا در صورت اعتراض متقاضی، مرجع استانی فوق به اختلافات فیما بین حداکثر ظرف مدت یک ماه رسیدگی کند و در صورت آلاینده نبودن (براساس قوانین و دستورالعمل‌های ابلاغی سازمان)، مجوز را صادر و در غیر این صورت تقاضا را رد کند. دبیرخانه این کمیسیون در اداره کل حفاظت محیط‌زیست هر استان مستقر است.
مقررات و ضوابط استقرار واحدهای تولیدی، صنعتی و معدنی ابلاغ شده توسط سازمان حفاظت محیط‌زیست	۱۳۹۷	به استناد ماده (۱۱) قانون هوای پاک، هرگونه احداث، توسعه، تغییر خط تولید و تغییر محل واحدهای تولیدی، صنعتی و معدنی را مستلزم رعایت مقررات ابلاغی از سوی سازمان محیط‌زیست اعلام کرده بود، مجموعه مقررات و ضوابط استقرار واحدهای صنعتی توسط خود سازمان محیط‌زیست مورد بازنگری قرار گرفته و توسط همین سازمان هم به همه دستگاه‌ها ابلاغ شد. مجموعه ضوابط و مقررات استقرار صنایع توسط سازمان حفاظت محیط‌زیست (معاونت محیط انسانی - دفتر ارزیابی) مورد بازنگری و اصلاح مجدد قرار گرفت. شفاف‌سازی و احصای تعاریف از جمله تعاریف محدوده و حریم شهر و روستا، نواحی، پهنه‌ها و شهرک‌های صنعتی، سکونتگاه‌ها و مراکز جمعیتی و... کاهش و تلفیق عناوین طبقه‌بندی گروه‌های صنعتی شامل تلفیق گروه صنایع نفت و گاز با گروه صنایع شیمیایی، تلفیق گروه‌های صنعتی فلزی، ماشین‌سازی و برق و الکترونیک، حذف گروه

عنوان	سال تصویب	متن قانون، مصوبه و ..
		<p>صنایع نوین به دلیل داشتن مصوبه صنایع پیشرفته و دانش‌بنیان، تعدیل فواصل بازدارنده و تطابق با رده‌های مصوب استان‌های شمالی، تعدیل فواصل از مراکز جمعیتی و مناطق تحت مدیریت و ... تطبیق با فواصل استان‌های شمالی کشور، حذف ماده ۸ ضوابط استقرار قدیم و بازنگری آن شامل تخفیف فاصله برای رده‌های صنعتی واحدهای موجود دارای پروانه بهره‌برداری و مجوز زیست‌محیطی که حسب ضرورت قصد تغییر خط تولید و یا توسعه فرایند را داشته ولی امکان رعایت فواصل از کاربری‌ها را ندارند، از جمله تغییرات اصلاحیه جدید است. از دیگر تغییرات این ضوابط به امکان اعلام نظر در مورد استقرار واحدهای صنعتی و تولیدی رده‌های ۱ تا ۳ این ضابطه در مستثنیات مناطق حفاظت شده و پناهگاه‌های حیات وحش توسط ادارات کل حفاظت محیط‌زیست استان‌ها، تسهیل و حمایت از صنایع روستایی در زون کارگاهی روستاهایی که دارای طرح هادی مصوب هستند، مجاز شدن استقرار رده‌های ۱ و ۲ به غیر از صنایع گروه شیمیایی و واحدهای پرورشی گروه صنایع کشاورزی، رعایت ضابطه استقرار برای صنایع در مناطق آزاد تجاری - صنعتی و ویژه اقتصادی ضرورت تأیید گزارش ارزیابی زیست‌محیطی و استعمال از اداره کل حفاظت محیط‌زیست استان، لحاظ اعتبار زمانی برای مجوزهای زیست‌محیطی به مدت دو سال شمسی که در صورت عدم اقدام، متقاضی موظف به اخذ نظر مجدد ادارات کل حفاظت محیط‌زیست است، تهیه و ابلاغ فهرست واحدهای غیرمجاز جهت استقرار در شهرک‌های صنعتی و تهیه آیین رسیدگی به اعتراض متقاضیان جواز تأسیس و بهره‌برداری در کمیسیون ماده (۱۱) قانون هوای پاک می‌توان اشاره کرد</p>

شکل ۱. سیر تاریخی قوانین، مصوبات، مقررات و ضوابط استقرار

۲. چالش‌ها و معضلات اصلی قانون فعلی

علی‌رغم تصویب قوانین، مقررات و ضوابط جهت تکمیل و رفع نواقص قانون سال ۱۳۴۶ طی سالیان اخیر همچنان برخی مشکلات و معضلات در این حوزه باقی مانده است که از آن جمله می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

۱. **تأثیرات منفی محیط‌زیستی بر استان‌های هم‌جوار:** مصوبه عدم استقرار صنایع در شعاع ۱۲۰ کیلومتری تهران، تراکم بیش از حد واحدهای صنعتی در استان‌های هم‌جوار به ویژه قم به همراه داشته است به گونه‌ای که این مصوبه تراکم بالایی را در شعاع ۲۰ کیلومتری مرکز شهر قم در پی داشته و این شهر قربانی این قانون شده است.

۲. **تأثیرات منفی اقتصادی بر استان‌های هم‌جوار:** در برهه‌ای تفاسیر مختلف در محاسبه شعاع ۱۲۰ کیلومتری موجب فرارگیری شهرک صنعتی اشتهارد در محدوده و عدم معافیت مالیاتی برای صنایع این شهرک شده بود که موجب توقف فعالیت بسیاری از سرمایه‌گذاران این شهرک شد. البته خوشبختانه این محدودیت در سال ۱۳۹۹ برداشته شده است، لکن بیانگر عدم ثبات تصمیم‌گیری در این حوزه بوده که براساس مصاحبه آقای شاهرادی، (معاون هماهنگی امور اقتصادی استان البرز) موجب آسیب به حداقل ۱۸ هزار شغل و فرار سرمایه‌گذاران خارجی شده است.

۳. **فریز شدن و عدم امکان نوسازی و توسعه صنایع:** بسیاری از صنایع موجود در این محدوده جهت ادامه فعالیت در مقیاس اقتصادی نیازمند افزایش ظرفیت و ارتقا هستند که در صورت عدم تحقق چنین امری میزان تولید برخی واحدها نزدیک به صفر و سرمایه بخش خصوصی به سرمایه راکد تبدیل شود. براساس مصاحبه آقای یدا... صادقی، سازمان صنعت، معدن و تجارت استان تهران به دنبال استقرار صنایع جدید نبوده، بلکه درخواست اصلاحیه در راستای ایجاد بستری جهت بهبود و ارتقای فعالیت صنایع موجود را دارد.

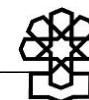
۴. **توسعه صنایع غیرقانونی و غیررسمی و در نتیجه افزایش آثار زیست‌محیطی:** مصوبه فعلی موجب سوق دادن صنایع به سمت فعالیت‌های غیررسمی و غیرقانونی شده است که آثار زیست‌محیطی به مراتب بیشتری به همراه خواهد داشت.

۵. **دسته‌بندی و کدهای نامناسب صنایع:** در یک گزارش کارشناسی تخصصی که از طرف سازمان صنعت، معدن و تجارت استان مرکزی بر روی «مقررات و ضوابط استقرار واحدهای تولیدی، صنعتی و معدنی ۱۳۹۷» صورت گرفته، دست‌کم ۳۹ مورد تناقض در رده‌بندی صنایع شناسایی و گزارش شده است. این تناقض‌ها شامل نمونه‌هایی از کدهایی هستند که از نظر آلودگی کاملاً مشابه هستند، ولی در دو رده مختلف قرار گرفته‌اند، یا واحدهایی که بالقوه آلاینده هستند، ولی این موضوع به‌درستی

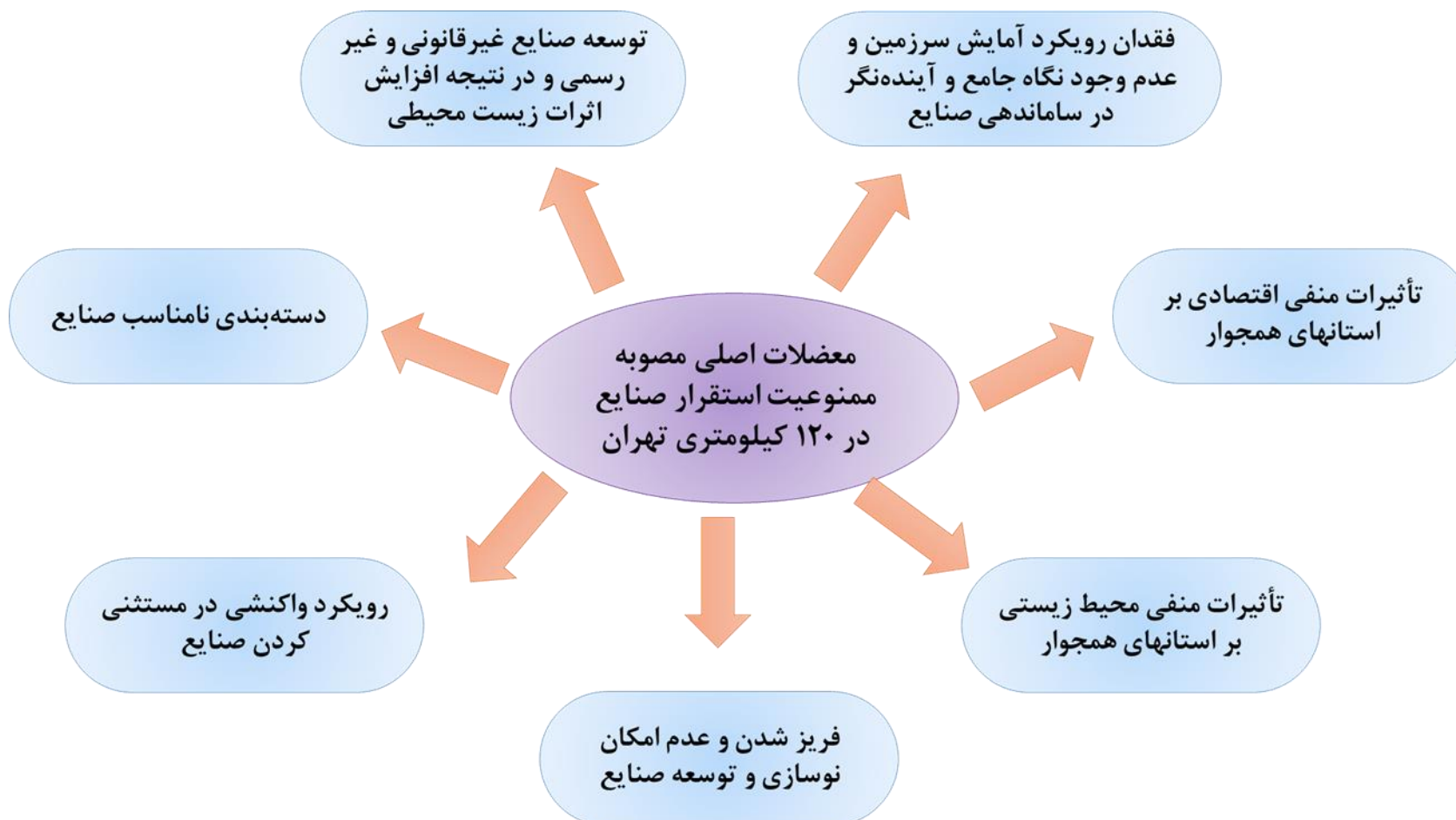
تشخیص داده نشده و امکان استقرار در شعاع ۱۲۰ کیلومتری تهران را دارند. معافیت‌های ایجاد شده در این محدوده نیز مبتنی بر همین رده‌بندی صنایع بوده لذا صنایع متعددی حتی با آثار زیست‌محیطی اندک مجوز استقرار در این محدوده را ندارند.

۶. رویکرد واکنشی در مستثنا کردن صنایع: طی سالیان اخیر مصوبه‌ها و قوانین مختلفی در جهت استثنا کردن برخی صنایع از قانون فعلی تصویب شده است. در حال حاضر به موجب مقررات و ضوابط استقرار واحدهای تولیدی، صنعتی و معدنی ۱۳۹۷ و ضوابط استقرار واحدهای صنایع پیشرفته و دانش‌بنیان ۱۳۹۴ صنایع پیشرفته و فعالیت‌های دانش‌بنیان و همچنین صنایع رده ۱، ۲ و ۳ از این مصوبه مستثنا شده‌اند. این در حالی است که تعداد کثیری از صنایع پاک‌تر و غیرآلاینده‌تر از صنایع غذایی وجود دارد که مجوز تولید در داخل این شعاع را ندارند. علاوه بر این دانش‌بنیان صنایع دلیلی بر محیط‌زیستی بودن این صنایع نخواهد بود.

۷. فقدان آمایش سرزمین و نبود نگاه جامع و آینده‌نگر در ساماندهی صنایع استان تهران: هرچند مصوبه سال ۱۳۴۶ با رویکرد آمایش سرزمین و مواردی نظیر جلوگیری از تمرکزگرایی و رشد جمعیت در استان تهران تصویب شد، لکن بیشتر قوانین این حوزه فاقد نگاه و رویکرد آمایش سرزمین در تهران بوده است. آخرین مقررات این حوزه نیز که در سال ۱۳۹۷ توسط سازمان حفاظت محیط‌زیست ارائه شده است صرفاً به ضوابط استقرار توجه شده و فارغ از این نوع نگاه است.

شکل ۲. معضلات و چالش‌های اصلی مصوبه ممنوعیت استقرار صنایع در محدوده ۱۲۰ کیلومتری تهران

۳. بررسی ذی‌نفعان، ذی‌نقشان و ذی‌مدخلان

به‌طور کلی برخی از ذی‌نفعان، ذی‌نقشان و ذی‌مدخلان این مصوبه که طی سالیان اخیر نسبت به این قانون موضع‌گیری داشته‌اند به‌طور اجمالی شامل موارد زیر است:

۱. اداره کل محیط‌زیست استان تهران: این اداره کل غالباً بر حفظ این قانون جهت بهبود وضعیت محیط‌زیستی شهر تهران تأکید داشته است.

۲. اداره کل محیط‌زیست استان‌های هم‌جوار: این ادارات در پاره‌ای موارد اعتراض خود را نسبت به این قانون اعلام نموده و معتقدند این قانون موجب انتقال آلودگی صنایع به این استان‌ها می‌شود.

۳. سازمان صنعت، معدن و تجارت استان تهران: این سازمان جهت حمایت از صنایع موجود در شهر تهران بر تسهیل شرایط جهت تجهیز و نوسازی صنایع فعلی موجود در محدوده ۱۲۰ کیلومتری تأکید دارد.

۴. شورای گفتگوی بخش خصوصی و دولت استان تهران: این شورا نیز به نمایندگی از صنایع استان تهران معتقد است که این قانون مربوط به شرایط جغرافیایی ۵ دهه پیش بوده و لازم است با نگاه روزآمد این قانون بازنگری شود.

۵. استانداری تهران به‌ویژه معاونت اقتصادی: با توجه به اینکه شعاع ۱۲۰ کیلومتری شهر تهران عملاً کل استان تهران را دربرمی‌گیرد، این استانداری خواستار معافیت‌هایی برای صنایع جهت تسهیل کسب‌وکار و جهش تولید است.

۶. شرکت شهرک‌های صنعتی استان تهران: با توجه به اینکه این قانون موجب فرار سرمایه‌های داخلی و خارجی از شهرک‌های مزبور شده است این شهرک‌ها خواستار تعدیل و معافیت‌هایی بیشتری در این حوزه هستند.

۷. کمیته محیط‌زیست شورای شهر تهران: این کمیته در مقاطع زمانی مختلف، مخالفت خود را با تجدیدنظر و یا اعمال معافیت در این قانون به‌دلیل افزایش تراکم جمعیت اعلام کرده است. نظرات تفصیلی موافقان و مخالفان مصوبه فعلی طی سالیان اخیر در پیوست ارائه شده است.

۴. نگاهی به تجربیات جهانی

بررسی تجربیات جهانی در این حوزه نشان می‌دهد که الزام فاصله خطی در قوانین و مقررات جهانی وجود ندارد. در مقابل بررسی و ارزیابی زیست‌محیطی پروژه‌ها و فعالیت‌های صنعتی به‌عنوان یک مسیر علمی پذیرفته شده است. در رویه ارزیابی بسیاری از کشورها و البته مؤسسات بین‌المللی مانند بانک جهانی، بانک توسعه اروپایی، بانک توسعه آسیایی و غیره، به این ترتیب انجام می‌گیرد که برای پروژه‌های

بزرگ مقیاس و کلان (مانند سد، نیروگاه، پالایشگاه، بزرگراه، فرودگاه، شهرک صنعتی یا مسکونی و ...) انجام مطالعات کامل ارزیابی آثار در هر حال اجباری است. بخش دیگری از پروژه‌ها، در مقوله پروژه‌هایی قرار می‌گیرند که نیاز به ارزیابی آثار ندارند و تنها با یک «طرح مدیریت زیست‌محیطی» و غربالگری اولیه می‌توانند مجوز گرفته و آغاز به فعالیت کنند. کشور ایران متأسفانه فاقد این بخش دوم بوده و برخی صنایع مشخص ملزم به انجام ارزیابی زیست‌محیطی هستند و بقیه فعالیت‌های صنعتی در صورت رعایت ضوابط استقرار مجوز احداث خواهند داشت. در واقع مقررات و ضوابط استقرار واحدهای تولیدی، صنعتی و معدنی کشور به نوعی جایگزین غربالگری زیست‌محیطی در کشور شده است که می‌تواند پیامدهای زیست‌محیطی منفی را به همراه داشته است که به تفصیل در گزارش (مطالعه و بررسی ضوابط و معیارهای استقرار واحدها و فعالیت‌های صنعتی و تولیدی، عارضه‌یابی و ارائه پیشنهادات اصلاح و بهبود رویه موجود) منتشره توسط اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران (۱۳۹۷) بررسی شده است.^[۱]

جمع‌بندی

علی‌رغم مصوبه‌ها، قوانین و ضوابط مختلف تصویب شده طی سالیان اخیر، همچنان مصوبه ممنوعیت استقرار صنایع در شعاع ۱۲۰ کیلومتری تهران برای بسیاری از صنایع به قوت خود باقی است. براساس مقررات و ضوابط استقرار واحدهای تولیدی، صنعتی و معدنی ۱۳۹۷ نیز صرفاً معافیت‌هایی برای برخی از صنایع دانش‌بنیان، غذایی و کشاورزی ایجاد شده و بسیاری از صنایع نظیر صنایع بازیافت پسماند که دارای رویکرد اقتصاد چرخشی هستند نیز مجوز استقرار در این محدوده را ندارند. این مسئله به‌ویژه برای صنایعی که در این مناطق سکونت داشته و قصد توسعه صنعت و حتی به‌روز کردن فناوری‌های خود را دارند مشکلات متعددی را ایجاد کرده است که نهایتاً منجر به تعطیلی و راکد شدن سرمایه‌ها می‌شود.

نگاهی به سیر توسعه استان تهران طی ۵ دهه اخیر نشان می‌دهد که دغدغه اصلی تصمیم‌گیران مصوبه ممنوعیت استقرار صنایع در شعاع ۱۲۰ کیلومتری تهران جهت جلوگیری از تمرکزگرایی و رشد جمعیت در استان تهران و سوق دادن واحدهای جدید تولیدی بخش خصوصی به شهرستان‌ها کاملاً صحیح و بجا بوده است. بررسی سیر قوانین و مقررات این حوزه طی سالیان اخیر بیانگر فاصله گرفتن از نگاه آمایش سرزمین و تمرکز بر تدوین مقررات و ضوابط استقرار واحدهای تولیدی، صنعتی و معدنی است. البته آخرین ضوابط ارائه شده توسط سازمان حفاظت محیط‌زیست در سال ۱۳۹۷ در مقایسه با قوانین و مقررات پیشین جامعیت نسبتاً خوبی دارد.^[۲] با وجود این بررسی‌های دقیق‌تر نشان می‌دهد که اساساً در مورد فواصل خطی تعیین شده چه در ضوابط فوق و چه در قانون مصوب ۱۳۴۶ هیچ‌گونه مستند علمی تاکنون ارائه نشده و صرفاً مبتنی بر نظرات کارشناسی متخصصان محیط‌زیستی بوده است. این در حالی است که کشورهای پیشرفته غالباً تمرکز خود را بر ارزیابی‌های زیست‌محیطی و غربالگری

مورد به مورد پروژه‌های صنعتی قرار می‌دهند. در مجموع برای حل معضل موجود راهکارهای زیر برای کوتاه‌مدت و میان‌مدت ارائه می‌شود:

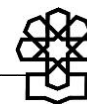
کوتاه‌مدت

الف) تسهیل شرایط برای صنایع مستقر در محدوده ۱۲۰ کیلومتری استان تهران صرفاً در شهرک‌های صنعتی جهت توسعه و به‌روزرسانی تجهیزات همگام با بهبود وضعیت محیط‌زیستی: در این راستا لازم است شهرک‌های صنعتی مجاور استان تهران در اسرع وقت نسبت به ایجاد بسترها و زیرساخت‌های لازم و تأمین استانداردهای محیط‌زیستی اقدام کنند.

ب) تدوین سند آمایش صنعتی استان تهران با هدف تهیه اطلس مکان‌نمای صنایع استان تهران و متعاقباً بازنگری در قانون سال ۱۳۴۶ جهت صدور مجوزهای صنایع جدید مبتنی بر سند مذکور.

میان‌مدت

الف) جایگزینی ضوابط و مقررات استقرار سال ۱۳۹۷ با قانون جدید جامع ارزیابی زیست‌محیطی: در قانون اصلاحی باید کلیه ممنوعیت‌های فواصل در کشور حذف شده و اخذ مجوزهای زیست‌محیطی کلیه صنایع منوط به انجام غربالگری زیست‌محیطی شود.

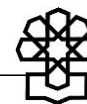
نظرات تفصیلی مخالفان و موافقان مصوبه ممنوعیت استقرار صنایع در شعاع ۱۲۰ کیلومتری تهران در جداول زیر آورده می‌شود.

الف) مخالفان مصوبه فعلی

جدول ۱. نظر مخالفان مصوبه فعلی

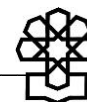
نکات مهم	تاریخ مصاحبه	فرد و سمت سازمانی	سازمان مربوطه
<p>۱. یکی از مصوبات مهم ستاد تسهیل و کارگروه رفع موانع تولید که با حضور استاندار تهران تشکیل می‌شود، این است که تولیدکنندگان به لحاظ مقید بودن به رعایت مسئله شعاع ۱۲۰ کیلومتری از تمام توان خود استفاده نمی‌کنند، بنابراین برای اینکه زنجیره محصول این واحدها تکمیل شود، باید مشکلات پیش‌رو حل شود.</p> <p>۲. مذاکره و تدوین پیش‌نویس مصوبه‌ای برای رفع ممنوعیت استقرار صنایع در شعاع ۱۲۰ کیلومتری تهران در حال انجام است. یکی از موانع کسب‌وکار محدودیت توسعه‌ای واحدهای موجود است که امیدواریم این محدودیت برداشته شود.</p>	۱۰ دی‌ماه ۱۳۹۸		
<p>۱. واحدهای‌های تک (High Technology) امکان استقرار و فعالیت در شعاع ۱۲۰ کیلومتری تهران را دارند، گفت: منع فعالیت واحدهای صنعتی در شعاع ۱۲۰ کیلومتری پابرجاست و تنها در این محدوده به دنبال کسب مجوزهای لازم برای ارتقای واحدهای فعلی هستیم.</p> <p>۲. این سازمان به دنبال افزایش تعداد واحدهای صنعتی در حدود شعاع ۱۲۰ کیلومتری تهران نیست و تنها در برخی از رسته‌ها که مجوز فعالیت آنها صادر شده، امکان فعالیت در این محدوده را خواهند داشت.</p> <p>۳. برای ارتقای واحدهای تولیدی نیاز به مجوزهای توسعه وجود دارد که صدور این مجوز در گروه ضوابط استقرار مصوبه دولت است که با توجه به این موضوع تا حدودی شرایط ارتقای واحدهای تولیدی سخت شده است.</p> <p>۴. با هماهنگی وزیر صنعت، معدن و تجارت و سازمان استاندارد تهران به دنبال آن هستیم که مصوبه‌ای در راستای استقرار و توسعه واحدهای موجود از هیئت دولت دریافت کنیم، زیرا با گذر زمان امکان آن وجود دارد که میزان تولید برخی واحدها به صفر نزدیک و سرمایه بخش خصوصی به سرمایه راکد تبدیل شود.</p> <p>۵. برخی از واحدهای تولیدی با نیاز روز و در مقیاس اقتصادی فعالیت ندارند، البته ممنوعیت استقرار صنایع در شعاع ۱۲۰ کیلومتری تغییر یا حذف نخواهد شد و ما به دنبال آن هستیم که اصلاحات در راستای بهبود و ارتقای فعالیت صنایع موجود باشد.</p>	۳۰ دی‌ماه ۱۳۹۸	یدا... صادقی رئیس سازمان صنعت استان تهران	سازمان صنعت استان تهران

نکات مهم	تاریخ مصاحبه	فرد و سمت سازمانی	سازمان مربوطه
۶. هیئت دولت در سال ۱۳۴۶ مصوب کرد که واحدهای صنعتی در محدوده شعاع ۱۲۰ کیلومتری تهران فعالیتی نداشته باشند؛ مگر با اجازه هیئت دولت که تا سال ۱۳۸۸ برخی از مواد این مصوبه تغییر کرد و در آخرین تغییرات اعلام شده برخی صنایع همچون صنایع با تکنولوژی برتر می‌توانند در این شعاع فعالیت کنند.			
۱. با رفع این محدودیت تا ۵۰ درصد به اشتغال استان افزوده خواهد شد، ما نامه‌ای در این باره برای معاون اول رئیس‌جمهور تهیه کرده‌ایم که در هیئت وزیران مطرح شود. ۲. در عین حال، خواسته سازمان صنعت، معدن و تجارت استان، استانداری و معاونت فنی سازمان محیط‌زیست استان تهران این است که با استفاده از ظرفیت شورای گفتگوی استان بر تعصبی که در بدنه سازمان حفاظت محیط‌زیست در مورد موضوع شعاع ۱۲۰ کیلومتری وجود دارد، غلبه شود. ۳. این مصوبه سبب شده است که واحدهای صنعتی در ۵۰ سال گذشته فریز شوند و امکان نوسازی و توسعه برای آنها وجود ندارد. به بیان دیگر، این امری حیاتی و خطیر است که انتظار می‌رود شورای گفتگو پیگیری‌های لازم را برای حل آن به انجام برساند.	۱ آبان‌ماه ۱۳۹۸		
۱. در حال حاضر قانون منع استقرار صنایع در شعاع ۱۲۰ کیلومتری تهران یکی از موانع اصلی توسعه واحدهای تولیدی محسوب می‌شود که با توجه به قدمت تصویب و تغییر شرایط صنعتگران و وضع اقتصادی نیاز به بازنگری دارد. ۲. اجرای طرح‌های توسعه‌ای در واحدهای تولیدی علاوه بر اینکه موجب اشتغال جوانان می‌شود سبب به روز شدن صنایع و استفاده از کاتالیست‌های پیشرفته برای حفظ محیط‌زیست و جلوگیری از آلودگی هوا نیز می‌شود.	۳ دی‌ماه ۱۳۹۸	محمد امامی امین معاون اقتصادی استانداری تهران	
۱. به دلیل نشنیده شدن همین صداها، اکنون به نقطه‌ای رسیده‌ایم که واحدهایی که در محدوده و به شکل رسمی فعالیت می‌کنند، اجازه توسعه ندارند، اما واحدهایی که به صورت غیررسمی فعالیت کرده و تحت نظارت نیستند، مشکلاتی را برای محیط‌زیست استان پدید آورده‌اند. نظیر واحدهایی که در سعیدآباد مستقر شده و حتی ممکن است آب شرب را هم آلوده کنند. مدیریت این بخش نیاز به عزمی جدی دارد و دولت باید تولید آن را برعهده بگیرد.	۱ آبان‌ماه ۱۳۹۸		استانداری تهران
۱. برخی پیشنهادات در خصوص قانون منع استقرار صنایع در شعاع ۱۲۰ کیلومتر در تهران را به محیط‌زیست داده‌ایم و با جدیت پیگیر این موضوع هستیم؛ ۳۱۱۶ قطعه زمین را کد در شهرک‌های صنعتی استان که از سال ۶۰ واگذار شده بودند شناسایی شده و برخی متقاضیان این زمین را دریافت کرده بودند، اما عملاً فعالیت تولیدی و صنعتی در این مجموعه‌ها صورت نمی‌گرفت.	۵ آبان‌ماه ۱۳۹۹	حشمت‌اله عسگری معاون هماهنگی امور اقتصادی استانداری	

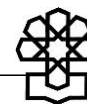
سازمان مربوطه	فرد و سمت سازمانی	تاریخ مصاحبه	نکات مهم
	محسنی بندپی استاندار تهران	۵ تیرماه ۱۳۹۸	۱. در اصلاحیه‌ای که در قانون منع استقرار صنایع در شعاع ۱۲۰ کیلومتر صورت گرفت در استان قم این ممنوعیت به ۷۰ کیلومتر، در البرز به ۳۵ کیلومتر و سمنان به ۶۰ کیلومتر اصلاح شد و در حالی که این قانون در تهران اصلاح نشد. ۲. رئیس ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان تهران تأکید کرد: باید قفلی که به واسطه قانون منع استقرار صنایع در شعاع ۱۲۰ کیلومتر به پای توسعه صنایع در استان تهران زده شده بشکنیم و این کار نیازمند اصلاح مقررات زیست‌محیطی است.
		۵ آبان‌ماه ۱۳۹۹	۱. قانون منع استقرار صنایع در شعاع ۱۲۰ کیلومتر برای استان‌های البرز و سمنان معنایی ندارد، اما در تهران با استقرار ۲۰ درصد صنایع کشور متأسفانه این قانون مانع جهش تولید است، ولی علی‌رغم تلاش‌های فراوان هنوز نتوانستیم این مشکل را برطرف کنیم.
استانداری تهران	حسین توکلی کحانی فرماندار ویژه شهری	۱۱ تیرماه ۱۳۹۹	۲. واحدهای تولیدی این شهرستان با سابقه ۵۰ ساله برای ایجاد هرگونه تغییر باید از منطقه خارج شود این در حالی است که این واحدها اشتغال‌زایی داشته و در فاصله پنج تا ۱۰ کیلومتری آنها سکونت ایجاد شده است. ۳. با همه ظرفیت‌های صنعتی و مزیت‌های اقتصادی شهرستان ری متأسفانه نمی‌توانیم از این ویژگی‌ها و امکانات استفاده کنیم که امیدواریم در این زمینه نگاه جدی و تصمیم راهگشا اتخاذ شود. ۴. وجود شهرک‌های صنعتی و صنفی و نزدیکی به پایتخت شوق سرمایه‌گذاری صنعتگران را به این شهرستان بیشتر کرده است، بنابراین برای حفظ این انگیزه‌ها و حمایت از تولید داخلی نیازمند مصوبات و تصمیم مسئولان هستیم. ۵. در برهه‌ای بدون پیش‌بینی‌های زیست‌محیطی بارگذاری‌هایی در شهرستان ری انجام و برخی از اصناف تهران را در محورهای سرزمینی شهری مستقر شد، اگرچه این اقدام‌ها در توسعه شهرستان نقش داشت، اما آسیب‌های محیط‌زیستی نیز به ارمغان آورد و در زیرساخت‌ها با مشکل روبه‌رو هستیم.
وزارت صنایع و معادن	محمد رضا نوتاش - معاون وزیر صنایع و معادن	۱۹ آبان‌ماه ۱۳۸۵	۱. قرار شده این موضوع طی یک ماه توسط یک کارگروه بررسی و پیشنهادهایی برای رفع مشکلات موجود به دولت ارائه شود. ۲. نمی‌توان مزیت‌های آمایش سرزمین را نادیده گرفت، استقرار صنایع باید به صورت مدیریت شده انجام شود و ممکن است بحث استقرار صنایع در شعاع ۱۲۰ کیلومتری تهران اصلاح شود و استقرار صنایع فقط با هدایت سازمان حفاظت محیط‌زیست و وزارت صنایع به سمت نقاطی مشخص صورت گیرد. ۳. شعاع ۵۰ کیلومتری در نظر گرفته شده برای استقرار صنایع در برخی استان‌ها هستیم، گفت: استقرار صنایع در این استان‌ها با راهنمایی استانداری‌ها صورت می‌گیرد.

نکات مهم	تاریخ مصاحبه	فرد و سمت سازمانی	سازمان مربوطه
<p>۴. باید به یک جمع‌بندی درخصوص احداث واحدهای صنعتی در شعاع‌های ۱۲۰ کیلومتری تهران و ۵۰ کیلومتری برخی استان‌های بزرگ و همچنین ۱۳۰ کیلومتری برخی استان‌های دیگر برسند و محل‌هایی را در این محدوده‌ها برای استقرار صنایع مشخص کنند که این بهترین روش موجود خواهد بود.</p> <p>۵. بیشترین تأکید برای استقرار واحدهای صنعتی در شعاع ۱۲۰ کیلومتری تهران به صنایع کوچک و واحدهای تمیز و غیرآلاینده به‌ویژه صنایع IT و‌های تک (با تکنولوژی بالا) مربوط می‌شود.</p> <p>۶. شهرک‌های صنعتی باید دارای امتیازات مناسبی باشند تا استقرار صنایع در آنها راحت‌تر صورت گیرد و درحال حاضر احداث صنایع غذایی در داخل محدوده ۱۲۰ کیلومتری تهران و ۵۰ کیلومتری استان‌های بزرگ دیگر بلامانع است.</p> <p>۷. نگرانی درخصوص استقرار صنایع در شهرک‌های صنعتی وجود ندارد و این درحالی است که اکثر شهرک‌های صنعتی در داخل شعاع ۱۲۰ کیلومتری تهران قرار دارند و تنها دو شهرک اشتهارد و فیروزکوه خارج از این شعاع هستند.</p> <p>۸. تاکنون اگر قرار باشد صنایع جدیدی در شهرک‌های صنعتی واقع شده در شعاع ۱۲۰ کیلومتری تهران مستقر شوند باید صنایع غذایی باشند، ولی در صورت عملی شدن لغو طرح استقرار صنایع در شعاع ۱۲۰ کیلومتری امکان ایجاد صنایع دیگر نیز در این شهرک‌ها فراهم خواهد شد.</p>			
<p>۱. صناعی که در گذشته فعالیت می‌کردند، آلاینده و خاص بودند درحالی که صنایع امروز دانش‌بنیان و پیشرفته هستند و با تکنولوژی بالا کار می‌کنند و کارخانجات دودکشی ندارند که آلودگی را وارد هوا کنند، از این‌رو بازنگری در این موضوع ضرورت دارد.</p> <p>۲. بارگذاری منطقه دلیل دوم اجرای طرح بوده که کاهش تردد کامیون‌ها، خودروها و وسایل حمل‌ونقل بار و مسافر در این قسمت دومین هدف اجرای تصمیم فوق بود، اما از سال ۱۳۴۶ تاکنون این اتفاق رخ نداده است.</p> <p>۳. مناطقی در داخل استان البرز تحت عنوان لکه‌های صنعتی وجود دارد که صاحبان صنایع در مکان‌های مشخص بدون اخذ مجوز و رعایت ضوابط قانونی آغاز به کار کرده‌اند، اما به‌دلیل کثرت و نقش مهم آنها در تولید و اشتغال درصدد تعطیل شدن و تخریب آنها نیستیم.</p> <p>۴. در شرایط اقتصادی کنونی کشور به‌نظر می‌رسد قانون منع استقرار صنایع در شعاع ۱۲۰ کیلومتری بیش از آنکه مفید واقع شود مانعی بر سر راه رونق تولید و اشتغال و افزایش خودکفایی در بسیاری از عرصه‌های صنعتی به‌شمار می‌رود.</p>	۲۶ دی‌ماه ۱۳۹۸	جهانگیر شاهمرادی، معاون هماهنگی امور اقتصادی	استانداری البرز

نکات مهم	تاریخ مصاحبه	فرد و سمت سازمانی	سازمان مربوطه
<p>۵. در سال ۱۳۹۴ این موضوع به صورت مجدد در جلسه هیئت دولت مطرح و مقرر شد فاصله قبلی و زمینی، شعاع هوایی در نظر گرفته شود، در این صورت، شهرک صنعتی اشتهارد و بخش‌هایی از قزوین داخل این شعاع قرار گرفت که عواقب منفی متعددی به دنبال داشت. زمان احداث شهرک صنعتی اشتهارد به دلیل قرارگیری این شهرک خارج از شعاع، صنعتگران فعالیت خود را در این منطقه آغاز کردند تا مشمول معافیت‌های مالیاتی ۱۰ ساله شوند؛ این افراد با خرید زمین شروع به ساخت کردند و بنا را به نیمه رساندند، اکنون نمی‌توانیم به آنها بگوییم که فاصله زمینی به شعاع هوایی تغییر کرده است. تا زمان تصویب قانون مذکور به حداقل ۱۸ هزار شغل آسیب رسید.</p> <p>۶. این مشکلات موجب می‌شود صاحبان صنایع بدترین راه را انتخاب کرده و کارگاه‌هایی که جواز صنعتی داخل شهر را دارند در قالب مجتمع‌های صنفی آغاز به کار کنند و تولیدات خود را ادامه دهند که در این صورت کنترلی بر نحوه فعالیت آنها صورت نمی‌گیرد و سرمایه‌گذاری‌های نیمه‌کاره در شهرک نیز با مشکل مواجه می‌شود.</p> <p>۷. بحثی در رابطه با صنایع کوچک در تمام دنیا مطرح است که این صنایع خانوادگی مقدار زیادی از شهر دور نمی‌شوند، اما در استان البرز، با اجرای قانون منع استقرار در شعاع ۱۲۰ کیلومتری، این‌گونه صنایع نیز با مشکلاتی مواجه می‌شوند</p>			
<p>۱. مصوبه عدم استقرار صنایع در شعاع ۱۲۰ کیلومتری تهران، تراکم بیش از حد واحدهای صنعتی در شعاع ۲۰ کیلومتری مرکز شهر قم را در پی داشته و این شهر قربانی این قانون شده است.</p>		سیدرضا موسوی مدیرکل حفاظت محیط‌زیست استان قم	حفاظت محیط‌زیست استان قم
<p>۱. این مصوبه متناسب با شرایط جغرافیایی همان زمان تدوین شده و با وجود تشکیل استان‌هایی نظیر البرز در اطراف تهران، این مصوبه مفهوم خود را از دست داده است.</p> <p>۲. ضمن آنکه اصول حفاظت از محیط‌زیست با پیشرفت فناوری تغییر کرده است بنابراین ضرورت دارد که این مصوبه اصلاح شود.</p>	۱ آبان‌ماه ۱۳۹۸	دکتر عیدیان قائم مقام شواری گفتگوی بخش خصوصی و دولت	شواری گفتگوی بخش خصوصی و دولت
<p>۳. طی چند سال گذشته، حدوداً با ۴۹ درصد اعلام‌هایی که برای استقرار واحد صنعتی به سازمان محیط‌زیست می‌آمد، مخالفت می‌شد. اما با اعمال برخی اصلاحات این میزان به ۲۱ تا ۲۴ درصد کاهش یافت. این به آن معناست که مخالفت‌ها به میزان ۵۰ درصد کاهش یافته است. در عین حال، زمان پاسخ به این اعلام‌ها نیز از متوسط چند ماه به چند هفته کاهش پیدا کرد. حال آنکه اکنون در چارچوب ضوابط حاکم بیش از این نمی‌توان تسریع و تسهیل ایجاد کرد. برای ایجاد سهولت بیشتر، ضرورت دارد که در چارچوب حفاظت از محیط‌زیست، برخی ضوابط و قوانین اصلاح شود.</p>	۱ آبان‌ماه ۱۳۹۸	مهرداد کتال محسنی معاون فنی اداره محیط‌زیست استان تهران	اداره محیط‌زیست استان تهران

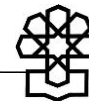
نکات مهم	تاریخ مصاحبه	فرد و سمت سازمانی	سازمان مربوطه
۴. با بیان اینکه تعیین محدودیت استقرار در شعاع ۱۲۰ کیلومتری، نتوانسته است از بارگذاری بیشتر در این محدوده جلوگیری کند، راه حلی که وجود دارد، سازماندهی فعالیت‌های موجود در شهرک‌ها با رویکرد اقتصاد دوار و استفاده از تکنولوژی‌های جدید است. با این رویکرد چهار پیشنهاد به سازمان حفاظت محیط‌زیست برای طرح در هیئت دولت ارائه شده که با سه پیشنهاد مخالفت شده و یک پیشنهاد فعلاً در مرحله اول پذیرفته شده است. پیشنهادهایی از قبیل اینکه احداث و توسعه صنایع در شهرک‌ها و نواحی صنعتی با رعایت ملاحظات زیست‌محیطی از این مصوبه مستثنا شود.			
۱. می‌توان از ظرفیت هیئت مقررات‌زدایی برای اصلاح محدودیت استقرار در شعاع ۱۲۰ کیلومتری استفاده شود.	۱ آبان‌ماه ۱۳۹۸	واقف بهروزی اداره امور اقتصاد و دارایی استان تهران	اداره امور اقتصاد و دارایی استان تهران
۱. فجایی در قبال آب، خاک و محیط‌زیست در قالب فعالیت‌های غیررسمی صنعتی در حال وقوع است، که لازم است بازنگری در ممنوعیت استقرار در شعاع ۱۲۰ کیلومتری تهران صورت گیرد.	۱ آبان‌ماه ۱۳۹۸	صابر پرنیان، مدیرعامل شرکت شهرک‌های صنعتی استان تهران	شرکت شهرک‌های صنعتی استان تهران

جدول ۲. نظر موافقان مصوبه فعلی

نکات مهم	تاریخ مصاحبه	فرد و سمت سازمانی	سازمان مربوطه
<p>۱. بی توجهی به این قانون</p> <p>۲. لزوم ارائه راهکار اساسی با همکاری همه دستگاه‌ها و بخش‌های مرتبط</p> <p>۳. این قانون مانعی در مسیر توسعه اقتصادی ایجاد نمی‌کند</p>	۲۲ آبان‌ماه ۱۳۹۹	سعید محمودی مدیرکل محیط‌زیست استان تهران	سازمان محیط‌زیست
<p>۱. مصوبه ممنوعیت استقرار صنایع در شعاع ۱۲۰ کیلومتری در مجلس تصویب شد و باید نهایتاً لغو آن نیز با تصویب مجلس باشد. البته لغو این مصوبه آینده خطرناکی را از نظر اقتصادی، اجتماعی، سیاسی، ترافیکی، و آلودگی هوا برای شهر تهران به دنبال دارد.</p> <p>۲. وی با اشاره به این که لغو مصوبه ممنوعیت استقرار صنایع در شعاع ۱۲۰ کیلومتری تهران باید از دیدگاه‌های کارشناسی مورد ارزیابی قرار گیرد، تصریح کرده بود: چنانچه از بعد سرمایه‌گذاری در نظر بگیریم طبیعتاً با لغو این مصوبه سرمایه‌گذاری سنگینی طی مدت زمان کوتاه در شعاع ۱۲۰ کیلومتری تهران به وجود آورده و اشتغال‌زایی می‌شود، اما با نگاه کلان به این موضوع شاهد تجمع صنایع در اطراف تهران خواهیم بود و تراکم شدیدی ایجاد خواهد شد، به طوری که زمین‌های اطراف تهران با سرعت پیش‌بینی نشده‌ای گران می‌شود.</p>	۱۹ آبان‌ماه ۱۳۸۵	محمد شاهی‌عربلو - رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس	مجلس
<p>۱. هرچند اعلام می‌شود منظور از ایجاد صنایع جدید، صنایع غیرآلاینده است، اما با توجه به نبود نظارت کیفی در سیستم‌های دولتی، خواسته و ناخواسته این صنایع درصدی از آلاینده‌گی را دارند.</p> <p>۲. لغو این مصوبه سبب افزایش میزان تمرکز در حاشیه شهر تهران شده و طبیعتاً تأثیرات منفی راه‌اندازی چنین صنایعی کاملاً مشهود است و مشکلات بسیار زیست‌محیطی و اجتماعی را به همراه خواهد داشت و رویکرد مهاجرت با لغو این شعاع تغییر کرده و سبب عقب ماندن این طرح خواهد بود.</p>	۱۹ آبان‌ماه ۱۳۸۵	امیررضا خادم عضو کمیسیون فرهنگی مجلس	مجلس
<p>۱. لغو ممنوعیت این طرح باعث انتقال سرمایه‌گذاری از دیگر استان‌ها به حومه شهر تهران می‌شود.</p> <p>۲. با توجه به شلوغی و ازدحام جمعیت، ترافیک سنگین و آلودگی هوا در تهران باید توجه کرد که از شعارهای دولت این بوده که تهران را خلوت کرده و بخشی از کارها را به استان‌ها و نقاط دیگر کشور انتقال دهند.</p> <p>۳. طی چند دهه گذشته ایجاد واحدهای صنعتی در شعاع ۱۲۰ کیلومتری شهر تهران ممنوع بود، که لغو این ممنوعیت از دیدگاه کارشناسی علاوه بر اینکه باعث می‌شود در آینده با چالش‌ها و مشکلاتی مواجه شویم، تغییر جمعیت به دلیل سرمایه‌گذاری در</p>	۱۹ آبان‌ماه ۱۳۸۵	محمد رضا سجادیان نماینده خواف و رشتخوار	عضو کمیسیون صنایع و معادن مجلس

نکات مهم	تاریخ مصاحبه	فرد و سمت سازمانی	سازمان مربوطه
تهران و ایجاد کارخانه‌ها و طرح‌های صنعتی و تولیدی به وجود می‌آید. ۴. هرچند کارخانه‌ها مجهز به فیلتر می‌شوند و سازمان محیط‌زیست بر آنها نظارت خواهد کرد، اما کارخانه‌ها آلودگی‌هایی از نظر زیست‌محیطی و تأثیر بر سفره‌های آب زیرزمینی به دلیل پساب را خواهند داشت.			
۱. تراکم واحدهای صنعتی در پایتخت در حدی است که سال‌ها از ظرفیت زیست‌محیطی تهران فراتر رفته است و بارگذاری جدید در این محدوده به هیچ عنوان صحیح نیست و با سیاست تمرکززدایی دولت همخوانی ندارد. از سوی دیگر استقرار صنایع جدید موجب افزایش آلودگی‌ها نیز می‌شود. ۲. در تهران موضوعاتی مانند آب در مرز بحران است به شکلی که تأمین منابع آبی برای پایتخت در تابستان امسال هم مشکل است و بدین ترتیب باید گفت که جمعیت‌پذیری، استقرار صنایع جدید و ... می‌تواند تبعات بسیار سنگینی برای تهران داشته باشد. از سوی دیگر این محدوده می‌تواند استان‌های مجاور را نیز بهره‌مند کند. ۳. لغو شعاع ۱۲۰ کیلومتری تهران مغایر با طرح جامع پایتخت است و هرگونه فعالیت صنعتی جدید که موجب افزایش آلودگی پایتخت شود به هیچ عنوان به صلاح پایتخت نیست.	۱۷ آذرماه ۱۳۸۸	معصومه ابتکار رئیس کمیته محیط‌زیست شورای شهر تهران	
۱. استقرار صنایع جدید در شعاع ۱۲۰ کیلومتری تهران جفا بر پیکره زیست‌محیطی شهر تهران است.	۱۷ آذرماه ۱۳۸۸	محمدحسن پیراسته عضو کمیته محیط‌زیست شورای شهر	شورای شهر تهران
۱. در صورت لغو مصوبه ممنوعیت استقرار صنایع در شعاع ۱۲۰ کیلومتری تهران موضوع عدالت اجتماعی کاملاً نادیده گرفته می‌شود و زمانی که تمرکز صنعتی ایجاد می‌شود سود کار را کارفرما برده و از سوی دیگر شاهد حاشیه‌نشینی و مشکلات اجتماعی هستیم. ۲. مواد خام از یک نقطه دیگر کشور به تهران برای تولید صنعتی آورده می‌شود این درحالی است که نه منبع تولید در تهران است نه محل مصرف در تهران است و تنها آلودگی آن وارد تهران می‌شود. ۳. آلودگی هوا، صدا و ... پایتخت از مرز بحران هم گذشته و در صورت لغو ممنوعیت استقرار صنایع در شعاع ۱۲۰ کیلومتری تهران نه تنها محیط‌زیست، بلکه هم صنعت و هم اقتصاد کشور ضرر می‌کند.	۱۷ آذر ۱۳۸۸	دکتر سعید متصدی عضو کمیته محیط‌زیست شورای شهر	

منابع و مأخذ

۱. مطالعه و بررسی ضوابط و معیارهای استقرار واحدها و فعالیتهای صنعتی و تولیدی، عارضه‌یابی و ارائه پیشنهادات اصلاح و بهبود رویه موجود. اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران (۱۳۹۷).
۲. مقررات و ضوابط استقرار واحدهای تولیدی، صنعتی و معدنی. معاونت محیط‌زیست انسانی سازمان حفاظت محیط‌زیست. ۱۳۹۷.

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۷۷۲۱

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: بررسی چالش‌های مصوبه ممنوعیت استقرار صنایع در شعاع ۱۲۰ کیلومتری تهران و ارائه راهکارهای جایگزین

نام معاونت: مطالعات زیربنایی (گروه آب و محیط زیست)

تهیه و تدوین: مسعود رضائی

همکار: الهه سلیمانی مورچه‌خورتی

مدیر مطالعه: مجید حسین‌زاده

ناظر علمی: علیرضا رهایی

ویراستار تخصصی: —

ویراستار ادبی: —

واژه‌های کلیدی:

۱. ضوابط استقرار

۲. تهران

۳. آمایش سرزمین

۴. ارزیابی زیست‌محیطی

۵. نوسازی صنایع

تاریخ انتشار: ۱۴۰۰/۶/۱